

Sorč Ciril (ur.), Dolenc Bogdan, Lah Avguštin, Štrukelj Anton, Turnšek Marjan, *Priročnik dogmatične teologije*, 2 zvezka (639 + 704 str.), Družina, Ljubljana 2003, ISBN 961-222-439-0.

Priročnik dogmatične teologije vsebuje v dveh knjigah naslednja področja, ki so jih obdelali profesorji ljubljanske Teološke fakultete in njenega oddelka v Mariboru: Uvodne vsebine (Ciril Sorč) (I, 25 - 70), troedini Bog (Ciril Sorč) (I, 71 - 204), teološka antropologija (Avguštin Lah) (I, 205 - 362), Odrešenik Jezus Kristus (Anton Štrukelj) (I, 363 - 482), Sveti Duh (Ciril Sorč) (I, 483 - 615), Cerkev (Bogdan Dolenc) (II, 27 - 152), zakramenti Cerkve (Marjan Turnšek) (II, 153 - 342), Božje kreposti (Ciril Sorč) (II 343 - 446), Marija v skrivnosti Kristusa in Cerkve (Marjan Turnšek) (II, 447 - 492), angeli in hudobni duhovi (Marjan Turnšek) (II, 493 - 541), dovršitev sveta in človeka (Ciril Sorč) (II, 543 - 609). Na koncu vsakega dela je tudi stvarno kazalo (I, 621 - 635 in II, 695 - 704).

Pet teoloških profesorjev je obdelalo deset različnih traktatov. Priročnik nudi vpogled v učenje na ljubljanski Teološki fakulteti in njenem oddelku v Mariboru. V dveh knjigah je zbrano na enem mestu veliko snovi, ki nam omogoča vpogled v današnje stanje dogmatične teologije na svetovni ravni, saj avtorji veliko citirajo in navajajo tuje teologe. Tako je na ravni informacije priročnik vsekakor dragocen

pripomoček, ki človeku pomaga, da začuti utrip današnje teologije.

V predgovoru je glede namena priročnika dogmatične teologije rečeno, da želi ponuditi vsebino krščanskega verovanja današnjemu slovenskemu človeku, ki se sprašuje o smislu svojega življenja, ter kristjanu, ki se želi poglobiti v temelje svojega verovanja (I, 21). Za podrobnejšo analizo, v kolikšni meri je avtorjem to uspelo, bi bila potrebna obsežnejša razprava.

V uvodu (uvodne vsebine) je nakazana naloga teologije in njen odnos do razodetja. Poudarjena je izjava Gospod Jezus (Dominus Jesus) o enosti in odrešenjsko zveličavni veseljnosti Jezusa Kristusa in Cerkve, ki jo je 6. avgusta 2000 izdala kongregacija za nauk vere. Zaradi omejenega prostora je bilo seveda težko obravnavati vsa vprašanja. A v prihodnji izdaji bi si vsaj sam zelo želel, da bi bile jasno pokazane tudi meje teologov in njihova obveznost, da brezpogojno sprejemajo razodetje in se v svojem razmišljanju vedno gibljejo znotraj zaklada vere. Kongregacija za nauk vere je opozorila ali obsodila že celo vrsto teologov: Hansa Künga, Jacques Pohiera, Edwarda Schillebeckxa, Leonadra Boffa in druge. Ker se vsaj nekateri od Cerkve obsojeni avtorji v kasnejših traktatih večkrat citirajo, bi bilo dobro povedati, kaj je pri njih sprejemljivega in kje se motijo. V današnjih zmedenih časih bi bilo sploh potrebno natančno pokazati kriterije, v moči katerih moremo presojati pravovernost teologov in

raznih miselnih tokov. Druga točka, ki bi jo bilo v prihodnji izdaji dobro poudariti je dejstvo, da teologi niso nobeno paralelno učiteljstvo. K poglobitvi temeljev kristjanovega verovanja spada prav gotovo tudi to, da se človek usposobi razlikovati in pravilno presoјati in ovrednotiti različne teološke tokove.

Aleš Ušeničnik je že leta 1921 (prvi del) in leta 1923 (drugi del) izdal Uvod v filozofijo. To je delo, v katerem se odlično spoprijema z vsemi mogočimi filozofskimi smermi in v duhu jasnega razlikovanja tudi ovrednoti posamezne miselne tokove in avtorje. Nekaj podobnega bi si človek želel na teološkem področju.

Kdorkoli bo prebiral traktat o troedinem Bogu, mu bo to gotovo pomagalo, da bo začel razmišljati bolj trinitarično in s tem uresničevati tisto naravnost, katero je želel doseči papež ob pripravi na veliko sveto leto 2000, ko je bilo tri leta pred tem posvečeno posameznim božjim osebam in končno sami Sveti Trojici.

Traktat o teološki antropologiji opisuje pomembna poglavja o stvarjenju, še posebej o stvarjenju človeka, o človekovem padcu in izvirnem grehu ter nauk o milosti. Trditve nekaterih modernih teologov bi potrebovale še dodatno preveritev. Glede odnosa med dušo in telesom je npr. rečeno, da telesa ni brez duše in duše ne brez telesa (I, 263). Katekizem katoliške Cerkve govori o smrti kot o ločitvi duše in telesa in o dejstvu, da tudi po

tej ločitvi duša ne propade. Res pa je, da se bo duša ponovno združila s telesom ob končnem vstajenju (prim. KKC 366).

Odrešenik Jezus Kristus je zelo lepo prikazan. Celoten traktat je izrazito zaznamovan s pogledi velikega teologa Hansa Ursa von Balthasarja, ki odpira nove perspektive in je resnično v marsičem obogatil katoliško teologijo. Morda edina vprašljiva točka pri tem velikem teologu je njegova razlaga Kristusovega sestopa v pekel (prim. I, 383ss). Ob naslonitvi na kardinala Schönborna je zelo lepo povzet nauk o Kristusu v Katekizmu katoliške Cerkve.

Ko človek prebere traktat o Svetem Duhu, more mirno reči, da tretja oseba gotovo ni pozabljena v našem teološkem razpravljanju. Avtorju teh vrstic je prebiranje tega traktata pomagalo, da je začel več razmišljati o Svetem Duhu in se mu pogostejše priporočati. Pa tudi pomena njegovega delovanja se je začel bolj zavedati. Nekoliko več bi bilo dobro zapisati le o povezavi med Svetim Duhom in božjo Materjo in nekoliko večji podarek dati nauku drugega vatikanskega koncila sodba glede karizem, zaupanih odločitvam hierarhije.

Traktat o Cerkvi je napisan zelo pregledno in je naravnano zelo ekumensko. Ima veliko res lepe vsebine. V veroizpovedi izpovedujemo vero v sveto Cerkev, zato je Küngovo in Rahnerjevo mnenje o grešnosti Cerkve zgrešeno (prim. II, 98). Skupaj z drugim vatican-

skim koncilom pa seveda priznavamo, da so v Cerkvi grešniki. Tudi v nujnih primerih laiki ne morejo posvetiti evharistije (prim. II, 110) in teologi, ki to zagovarjajo, se motijo. Evharistija je prvenstveno dar in ne pravica (II, 110). V traktatu o Cerkvi bi bilo dobro, da bi bilo bolj upoštevano Navodilo o sodelovanju laikov pri službi duhovnikov (izdano 15. avgusta 1997), ki postavi jasne meje, česa laiki zaradi tega, ker niso duhovniki, v nobenem primeru ne smejo opravljati in kaj le izjemoma in z izrecnim škofovim dovoljenjem. Duhovniki npr. ne morejo posvečevati drugih duhovnikov (II, 116s). Protestanti nimajo veljavnega duhovniškega posvečenja (prim. II, 122), odločba Leona XIII. je definitivna celo glede anglikancev, da nimajo veljavnega duhovniškega posvečenja (II, 129).

Traktat o zakramentih je zelo obsežen. V prvem splošnem delu skuša avtor umestiti zakramente v celotno odrešenjsko dogajanje. Zelo lepo in praktično je napisal drugi del, ki obravnava sedem zakramentov. Pri obravnavi evharistije bi bilo dobro bolj izrazito opozoriti na Schillebeckxova napačna razmišljanja o transfinalizaciji in transsignificaciji, pri zakramentu bolniškega maziljenja pa, da še vedno velja določitev tridentinskega koncila, da se zakrament podeljuje v nevarni bolezni. Da bi se uveljavilo npr. podeljevanje zakramenta bolniškega maziljenja nosečnicam pred porodom, je vprašljiva praksa (prim. II, 312).

Prav je, da so v posebnem traktatu obdelane božje kreposti, s katerimi se danes vedno bolj ukvarja tudi moralna teologija.

Pohvalno je tudi, da je posebno poglavje posvečeno Materi božji, prav tako posebno poglavje angelom in hudobnim duhovom. Vse to so teme, ki so danes, žal, še vedno vse preveč zamolčane. Pri obravnavanju Marije bi bilo dobro, da bi bilo osnovno izhodišče razmišljanja bolj v duhu naravnosti sedanjega papeža in sv. Grigniona.

Priročnik dogmatične teologije se končuje s traktatom o eshatologiji z naslovom »Dovršitev sveta in človeka«, ki lepo pokaže današnje stanje razmišljanja o poslednjih rečeh. Morda bi bilo prav, da bi avtor z večjim pogumom zavrnil napačne poglede teologov na vmesno stanje (II, 643ss). O pogubljenju so imeli svetniki in svetniški kandidati (npr. naš Baraga) zelo realne predstave. Zanje to ni bila le možnost, ampak realnost (prim. II, 670). Nauk o apokatastazi za katoličane ni sprejemljiv (prim. II, 672).

Kdor želi informacijo o današnjem stanju teologije, bo dobil v Priročniku dogmatične teologije dovolj snovi. Mednarodna teološka komisija v svojem dokumentu »Nekaj vprašanj o eshatologiji« govori o somraku teologije (CD 51, 6.7). Ta somrak ne velja samo na področju eshatologije, ampak, žal, v teologiji kot celoti. V mnogočem je Priročniku dogmatične teologije uspelo ta somrak pregnati.

Andrej Pirš